

FENOLOGIA I DISTRIBUCIÓ DE LES ALGUES DEL LITORAL CATALÀ

C. Rodríguez Prieto i Ll. Polo Albertí

Institut d'Ecologia Aquàtica. Col·legi Universitari de Girona (UAB). 17071 - Girona.

RESUM

Hom ha estudiat 184 espècies d'algues bentòniques marines (114 Rodòfits, 34 Cloròfits i 36 Feòfits) del litoral català (NE de la Península Ibèrica), al sector comprès entre Begur i Sant Feliu de Guíxols (UTM: EG14, EG13, EG03 i EG02) realitzant observacions detallades de la fenologia i les seves variacions estacionals en un total de 119 espècies (81 Rodòfits, 15 Cloròfits i 23 Feòfits) que presentaven òrgans reproductors sexuals i asexuals.

RESUMEN

Se han estudiado 184 especies de algas bentónicas marinas (114 Rodófitos, 34 Clorófitos y 36 Feófitos) del litoral catalán (NE de la Península Ibérica) en la zona comprendida entre Begur y Sant Feliu de Guíxols (UTM: EG14, EG13, EG03 y EG02), realizando observaciones detalladas de la fenología y sus variaciones estacionales en un total de 119 especies (81 Rodófitos, 15 Clorófitos y 23 Feófitos) que presentaban órganos reproductores sexuales y asexuales.

ABSTRACT

A list of 184 species of benthic algae is presented (114 Rhodophyta, 34 Chlorophyta and 36 Phaeophyta). They were collected on the Catalan Coast (NE of the Península Ibérica), from Begur down to Sant Feliu de Guíxols (UTM reticle: EG14, EG13, EG03, EG02). The phenology and its seasonal fluctuations of 119 species who presented reproductive organs have been studied (81 Rhodophyta, 15 Chlorophyta and 23 Phaeophyta).

Key words: Algal distribution, benthos, catalan littoral, phenology, seaweedt.

INTRODUCCIÓ

Són nombrosos els estudis que s'han fet de sistemàtica, ecologia i distribució de les algues bentòniques marines del litoral català i que són recollits al

treball de revisió i sistematització de Ballesteros i Romero (1982) o, darreament, al catàleg ampliat als Països Catalans, de Llimona *et al.* (1985). Però generalment la fenologia de les algues bentòniques marines no s'ha tractat amb gaire detall. Per tal de contribuir als estudis fenològics del litoral català, donem a conèixer en aquest treball els primers resultats de les observacions fenològiques que estem realitzant al litoral comprès entre Begur i Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà).

MATERIAL I MÈTODES

S'han escollit les estacions d'estudi segons la seva diferent orientació, il·luminació, hidrodinamisme i situació geogràfica al litoral ja citat, de manera que les variacions ambientals de les estacions permetin detectar les possibles fluctuacions en l'aparició d'estructures reproductores (Gómez *et al.* 1982). Els mostratges s'han realitzat al llarg de l'any des del febrer de 1984 fins al desembre de 1986.

Les mostres s'han recol·lectat sobre quadrats de 20×20 cm ja que aquesta superfície sembla suficientment representativa de les comunitats bentòniques marines. Al Programa de bentos ja s'havia fet servir i discutit aquesta metodologia (Ros *et al.* 1976) de la qual se n'ha demostrat més tard la validesa general per a les comunitats bentòniques de la Mediterrània (Ros i Gili, 1984).

Els mostratges s'han realitzat a les comunitats del nivell inferior de la zona supralitoral, a la zona litoral, i al nivell superior de la zona infralitoral, segons la divisió del sistema litoral de Seoane-Camba (1965 i 1969).

El litoral Begur-Sant Feliu de Guíxols correspon a un sector de la Costa Brava constituït per granits i granodiorites que alternen amb roques metamòrfiques i calcàries de les serralades litorals (IGME, 1973). Aquestes serralades en contacte amb el mar originen penya-segats i un litoral molt retallat amb cales i petites platges, o bé les serralades es troben tallades en alguns punts per línies tectòniques i originen platges llargues com la Platja d'Aro (Solé, 1959).

De Nord a Sud, les estacions de mostratge (vegeu situació i reticle UTM a la figura 1) i les seves característiques generals són les següents:

Al litoral de Begur, Illa Roja, mode batut ben il·luminat; sa Tuna cap a Aiguafreda, Punta ses Vaques, molt batut i poc il·luminat; sortida a llevant de sa Tuna a la part interior de la punta des Plom, lloc encalmat poc il·luminat; platja Fonda, al Sud de cap Begur, indret molt batut ben il·luminat.

Al litoral de Palamós, des de cala Bona a cala Estreta, lloc batut ben il·luminat; els Corbs i la Foradada, mode encalmat poc il·luminat; s'Alguer i el Castell, moderadament batut; Sant Esteve, encalmat molt il·luminat; Roca Fosca, moderadament batut, poc il·luminat, cala Margarida, molt batut i il·luminat i el Far, lloc batut amb cubetes supralitorals.

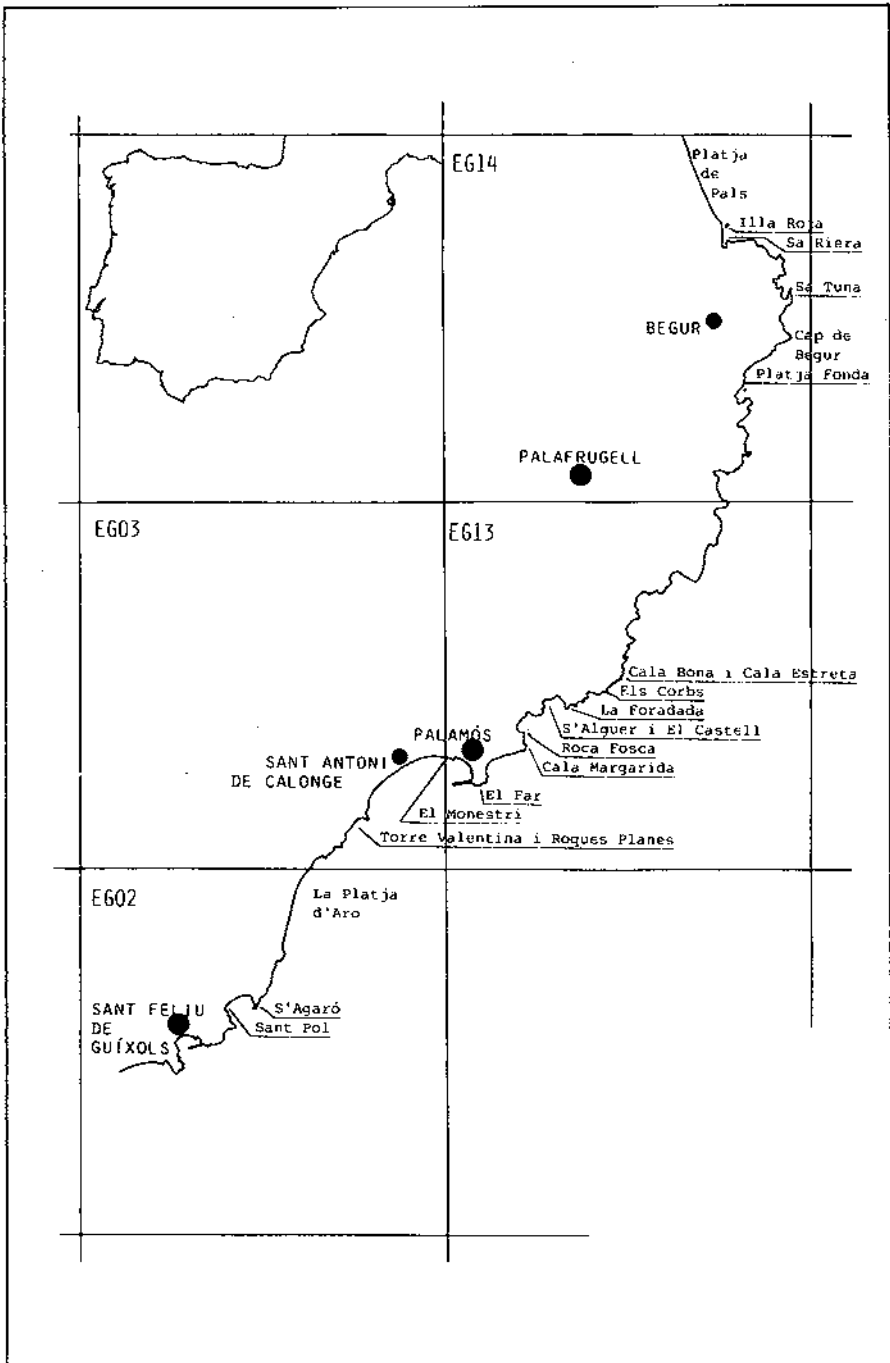

Figura 1. Situació al litoral català de les estacions de mostratge (subratllades) en el reticle UTM.

A Calonge, el Monestri, indret batut ben il·luminat; Torre Valentina i Roques Planes, mode batut ben il·luminat amb cubetes supralitorals. S'Agaró, mode batut ben il·luminat al litoral de Castell-Platja d'Aro, i Sant Pol mode batut ben il·luminat al litoral Nord de Sant Feliu de Guíxols.

El mostratge ha permès estudiar l'evolució al llarg de l'any de les espècies i comunitats, amb especial atenció a la presència d'estructures reproductores sexuals i asexuals, la seva tipologia i el mes de l'any en el qual es manifesten.

Per expressar els resultat s'han confeccionat tres taules fenològiques, una per a cada grup d'algues, Rodòfits, Cloròfits i Feòfits, donada la diferent estructura de les formes reproductores de cada grup. Sovint hem trobat espècies de les quals no n'hem observat exemplars fèrtils a cap època de l'any, però com que en aquesta part del litoral no s'hi han fet estudis sistemàtics detallats, hem cregut oportú donar la relació sistemàtica i la distribució en reticle UTM de 10×10 km de les espècies estudiades.

FENOLOGIA

A les taules fenològiques, Taula 1, Rodòfits; Taula 2, Cloròfits; i Taula 3, Feòfits, s'indica amb xifres romanes el mes de l'any en el qual s'han observat les estructures reproductores corresponents. Un guió entre dos mesos no consecutius indica que l'observació comprèn tot el període de temps entre ambdós mesos.

D'algunes estructures reproductores en fem una curta descripció per tal d'evitar confusió d'òrgans entre els diferents grups, seguint Font i Quer (1965), llevat que citem altres autors. Així als Rodòfits, gonimoblast és el conjunt de filaments originats a la fecundació del procarp i que produeix carpòspores; cistocarp és el gonimoblast proveït d'una coberta formada per filaments procedents del gametòfit haploide; les tetràspores són aplanòspores haploides originades per dues divisions succesives (la primera heterotípica) d'un esporangi; monòspores, aplanòspores petites i asexuals pròpies dels nemalional. Als Feòfits, els conceptacles són cavitats més o menys diferenciades obertes a l'exterior per un ostíol, situades a la perifèria del tal·lus i que contenen gametangis; esporangis uniloculars són aquells on es formen moltes espores amb la cavitat no dividida en compartiments o lòculs, i en el cas dels Dictiotals són tetrasporangis que contenen quatre espores d'origen meiótic (Feldmann, 1982); els propàguls són grups de cèl·lules que poden separar-se de la planta i, si troben condicions ambientals favorables, originar un nou tal·lus (Gayral, 1966).

Taula 1. Fenologia de Rodòfits.

	Anteridis	Gonimoblasts	Cistocarps	Tetràspores	Monòspores
<i>Bangia atropurpurea</i>	V	V			
<i>Porphyra leucosticta</i>	I	I			
<i>Porphyra linearia</i>	I, III	I			
<i>Porphyra umbilicalis</i>	V	V			
<i>Audouinella codii</i>					III, VIII-XII
<i>Audouinella daviesii</i>					XII-I
<i>Audouinella microscopica</i>					VIII
<i>Audouinella saviana</i>					X-XI
<i>Gelidium latifolium</i>				I, V-XII	
<i>Gelidium pusillum</i>				VIII-XII	
<i>Pterocladia capillacea</i>			XI	VIII-XII	
<i>Nemaion helminthoides</i>	VII-VIII	VII-VIII			
<i>Liagora viscida</i>	VIII				
<i>Scinaia forcellata</i>			III		
<i>Asparagopsis armata</i>	III-VII				
<i>Felkenbergia rufolanosa</i>				VIII, XI-XII	
<i>Bonnemaisonia spragoides</i>	III		III-IV		
<i>Rhodophyllis divaricata</i>				V-VII	
<i>Hypnea musciformis</i>				VIII-XI	
<i>Rissoella verruculosa</i>			IV-VIII	VII-IX	
<i>Sphaerococcus coronupifolius</i>			VII, IX-X		
<i>Plocamium cartilagineum</i>			I-II, VIII-XII	I-V, VIII-XII	
<i>Gymnogongrus crenulatus</i>			III, XI		
<i>Gymnogongrus griffithsiae</i>				VIII	
<i>Schottera nicaeensis</i>				III-IV	
<i>Gigartina acicularis</i>			II-III, X-XII		
<i>Amphiroa rigida</i>				V-XI	
<i>Choreonema thuretii</i>				I-II, X-XII	
<i>Corallina elongata</i>	I		I	I-XII	
<i>Dermatolithon litorale</i>				VII	
<i>Dermatolithon pustulatum</i>				I, IV, VI- VIII, XI-XII	
<i>Fosliella farinosa</i>				IX	
<i>Fosliella lejofisi</i>				V-XI	
<i>Jabia rubens</i>	VII-VIII			V-XI	
<i>Lithophyllum dentatum</i>		XI			
<i>Lithophyllum incrustans</i>				I, IX-XII	

Taula 1 (continuació)

	Anteridis	Gonimoblasts	Cistocarps	Tetràspores	Monòspores
Lithophyllum					
tortuosum f. crassa				VIII-IX	
Mesophyllum					
lichenoides				X-XII	
Grateolopia dichotoma				VIII-IX	
Grateolopia filicina			VII-VIII	V-VIII	
Dudresnaya verticillata		VII-VIII			
Peyssonelia rubra				I, XI-XII	
Peyssonelia squamaria				I, X-XII	
Champia parvula			VIII-IX	I-V, VII-VIII, XII	
Gastroclonium					
clavatum			VII-VIII	VIII	
Rhodymenia ardissonaei				XI-XII	
Antithamnion plumula				V-VII	
Antithamnionella elegans				VIII	
Callithamnion byssoides				V-VIII, XII	
Callithamnion					
corymbosum				V-VIII	
Callithamnion					
granulatum		I-VIII		IV-IX	
Callithamnion					
tetragonum				I	
Ceramium ciliatum v.					
robustum		II-III, V-VIII		I, VIII-XII	
Ceramium circinatum		III		III	
Ceramium diaphanum		III-VII		III-IX	
Ceramium rubrum		I-XII		II-IX	
Ceramium tenerrimum		I, IV-V, XII			
Ceramium tenuissimum				IX	
Crouania attenuata				IX-X	
Lejolisia mediterranea				VI-VII	
Seirospora					
sphaerospora				I, VI-VII, IX-XII	
Vickersia baccata				XII	
Wrangelia penicillata			IX-X	IX	
Acrosorium uncinatum					
v. venulosum				III, IX	
Apoglossum ruscifolium				III, IV	
Haraldia lenormandii				I, VII-VIII, XI-XII	
Hypoglossum					
woodwardii				II-III, VII-VIII	
Myriograme					
distromatica		VII-VIII		VII-VIII	

Taula 1 (continuació)

	Anteridis	Gonimoblasts	Cistocarps	Tetràspores	Monòspores
<i>Nithophyllum punctatum</i>		I, X-XII		I-II, VII-XII	
<i>Dasya corymbifera</i>			VII	VII	
<i>Dasya hutchinsiae</i>			VIII	VII-VIII	
<i>Chondria tenuissima</i>			VIII-IX	IV-IX	
<i>Herposiphonia tenella</i> v. <i>secunda</i>				XI VII-X	
<i>Laurencia obtusa</i>			VIII	V-XI	
<i>Laurencia pinnatifida</i>				III-IV	
<i>Polisiphonia denudata</i> X			VIII	X	
<i>Polisiphonia fruticulosa</i>				VII-VIII	
<i>Polisiphonia opaca</i>				VII-VIII	
<i>Polisiphonia sertularioides</i>	II-III, VII-XI		III-IX	III-IX	
<i>Polisiphonia subulata</i>	X-XII		VII-X	V, VII-X	

Taula 2. Fenologia de Cloròfits

	Gametangis	Esporangis
<i>Ulothrix flacca</i>	V	
<i>Enteromorpha compressa</i>		VII-IX
<i>Ulva rigida</i>	XI	V
<i>Cladophora dalmatica</i>	V	
<i>Cladophora pseudopellucida</i>		VII
<i>Cladophora socialis</i>	XII	
<i>Valonia utricularis</i>		VII
<i>Acetabularia acetabulum</i>		VII-VIII
<i>Derbesia tenuissima</i>		X
<i>Codium bursa</i>	XI-XII	
<i>Codium effusum</i>	XI	
<i>Codium fragile</i> ssp. <i>tomentosoides</i>	VII-VIII, XI-XII	
<i>Codium vermilara</i>	VI-XII	
<i>Halimeda tuna</i>		VII-VIII
<i>Chaetomorpha aerea</i>		II

SISTEMÀTICA

Per a les determinacions i elaboració de la llista sistemàtica, a part dels treballs ja citats, s'han consultat els de Bliding (1963 i 1968), Denizot (1968), Dixon i Irvine (1977), Feldmann (1937-1941 i 1942), Hamel (1931), Hoek (1963), Kylin (1956), Newton (1931), Polo (1978) i s'han seguit de forma general els criteris sistemàtics de Parke i Dixon (1976).

Taula 3. Fenologia de Feòfits

	Anteridis	Oogonis	Conceptacles	Esp. uniloculars	Esp. pluriloculars	Propàguls
<i>Etocarpus siliculosus</i> v. <i>confervoides</i>				I	I, IV-VII	
<i>Feldmannia globifera</i>					VII-VIII	
<i>Castagnea irregularis</i>					VIII	
<i>Liebmannia levellei</i>				V-VII	III-IV	
<i>Colpomenia sinuosa</i>	VII-VIII	VII-IX			VII-IX	
<i>Scytosiphon lomentaria</i>					IV-V	
<i>Cutleria multifida</i>	V	IV-V				
<i>Aglaozonia parvula</i>				II-VI		
<i>Spatoglossum solieri</i>		VII-VIII				
<i>Taonia atomaria</i>	VIII	VIII		III, IV, VII-VIII		
<i>Cystoseira compressa</i>			III-VIII			
<i>Cystoseira mediterranea</i>			V-VIII			
<i>Sphacelaria cirrosa</i>						I, VII-VIII
<i>Sphacelaria plumula</i>				V		VII-IX
<i>Sphacelaria tribuloides</i>						VIII-IX
<i>Halopteris filicina</i>				I, V-XII		
<i>Halopteris scoparia</i>				V		
<i>Cladostephus hirsutus</i>				I, XI-XII		
<i>Dictyopteris membranacea</i>					VII-XI	
<i>Dictyota dichotoma</i>	IX	IX			VI-VII	
v. <i>intricata</i>	VIII	VII			I-III, XI	
<i>Dilophus fasciola</i>					III-IX	
<i>Dilophus ligulatus</i>					V-VI	
<i>Padina pavonica</i>	VII-VIII	VII-VIII			V-XII	

LLISTA SISTEMÀTICA I LOCALITATS

Div. RHODOPHYTA

Cl. BANGIOPHYCIDAEAE

O. Porphyridials

Goniotrichaceae

Goniotrichum alsidii (Zanardini) Howe, Loc.: EG03

O. Bangials

Erythropeltidaceae

Erythrotrichia carnea (Dillwyn) J. Agardh, Loc.: EG14*Erythrotrichia investiens* (Zanardini) Bornet, Loc.: EG13

Bangiaceae

Bangia atropurpurea (Roth) J. Agardh, Loc.: EG14 i EG13

- Porphyra leucosticta* Thuret, Loc.: EG13
Porphyra linearis Greville, Loc.: EG13 i EG03
Porphyra umbilicalis (Linne) J. Agardh, Loc.: EG14

CI. FLORIDEOPHYCIDAE

O. Nemalionales

Acrochaetiaceae

- Audouinella codii* (Crouan) Garbary, Loc.: EG14 i EG13
Audouinella daviesii (Dillwyn) Workekerling, Loc.: EG13
Audouinella microscopica (Nägeli) Woelkerling, Loc.: EG13
Audouinella saviana (Meneghini) Wolkerling, Loc.: EG13

Gelidiaceae

- Gelidium latifolium* (Greville) Bornet & Thuret, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02
Gelidium melanoideum Schousboe, Loc.: EG14
Gelidium pussillum (Stackhouse) Le Jolis, Loc.: EG14, EG13 i EG02
Pterocladia capillacea (Gmelin) Bornet & Thuret, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Nemalionaceae

- Nemalion helminthoides* (Velley) Batters, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Helminthocladaceae

- Liagora distenta* (Martens) C. Agardh, Loc.: EG03
Liagora viscida (Forsk.) C. Agardh, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Chaetangiaceae

- Scinaia forcellata* Bivona, Loc.: EG13

Bonnemaisoniaceae

- Asparagopsis armata* Harvey, Loc.: EG14, EG13, EG01 i EG02
Falkenbergia rufolanosa (Harvey) Schmitz stadium, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02
Bonnemaisonia asparagoides (Woodward) C. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

O. Gigartinales

Cystocloniaceae

- Rhodophyllis divaricata* (Stackhouse) Papenfuss, Loc.: EG14 i EG13

Hypneaaceae

- Hypnea musciformis* (Wulfen) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Rissoellaceae

- Rissoella verruculosa* (Bertoloni) J. Agardh, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Sphaerococcaceae

- Sphaerococcus coronupifolius* Stackhouse, Loc.: EG13, EG03

Plocamiaceae

- Plocamium cartilagineum* (Linne) Dixon, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Phylloporaceae

- Gymnogongrus crenulatus* (Turner) J. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Gymnogongrus griffithsiae (Turner) Martius, Loc.: EG14

Phyllophora crispa (Hudson) Dixon, Loc.: EG13

Schottera nicaeensis (Lamouroux) Guiry & Hollenberg, Loc.: EG14,
EG13 i EG02

Gigartinaceae

Gigartina acicularis (Roth) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13 i EG03

O. Criptonemiales

Corallinaceae

Amphiroa rigida Lamouroux, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Choreonema thuretti (Bornet) Schmitz, Loc.: EG13 i EG03

Corallina elongata Ellis & Solander, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Dermatolithon litorale Suneson, Loc.: EG03

D. pustulatum (Lamouroux) Foslie, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Fosliella farinosa (Lamouroux) Howe, Loc.: EG14 i EG13

Fosliella farinosa var. *solmsiana* (Falkenberg) Foslie, Loc.: EG13

Fosliella lejolisii (Rosanoff) Howe, Loc.: EG13 i EG03

Goniolithon papillosum (Zanardini) Foslie, Loc.: EG03

Jania corniculata (Linne) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Jania rubens (LINNE) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Litholepis mediterranea Foslie, Loc.: EG13

Lithophyllum dentatum (Kützing) Foslie, Loc.: EG13 i EG03

Lithophyllum incrustans Philippi, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Lithophyllum tortuosum Foslie f. *crassa* (Lloyd) Lemoine, Loc.: EG14,
EG13, EG03 i EG02

Lithophyllum tortuosum f. *cristata* (Meneghini) Lemoine, Loc.: EG13

Melobesia membranacea (Esper) Lamouroux, Loc.: EG13

Mesophyllum lichenoides (Ellis & Solander) Lemoine, Loc.: EG13

Schmitziella endophloea Bornet & Batters, Loc.: EG13

Dumontiaceae

Dudresnaya verticillata (Withering) Le Jolis, Loc.: EG03

Halymeniaceae

Grateloupia dichotoma J. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Grateloupia filicina (Lamouroux) C. Agardh, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Halymenia floresia (Clemente) C. Agardh v. *pinnata* Codomier, Loc.:
EG03

Hildenbrandiaceae

Hildenbrandia rubra (Sommerfelt) Meneghini, Loc.: EG13 i EG03

Peyssonneliaceae

Peyssonnelia rubra (Greville) J. Agardh, Loc.: EG14 i EG13

Peyssonnelia squamaria (Gmelin) Decaisne, Loc.: EG13 i EG03

O. Rhodymeniales

Champiaceae

Champia parvula (C. Agardh) Harvey, Loc.: EG13 i EG03

Gastroclonium clavatum (Rothpletz) Ardissonne, Loc.: EG14, EG13 i
EG03

Lomentariaceae

Lomentaria clavellosa (Turner) Gaillon, Loc.: EG14

Rhodymeniaceae

Botryocladia botryoides (Wulfen) J. Feldmann, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Rhodymenia ardissoni J. Feldmann, Loc.: EG13

O. Ceramials

Ceramiaceae

Antithamnion plumula (Ellis) Thuret, Loc.: EG14

Antithamnion tenuissimum (Hauck) Schiffner, Loc.: EG13 i EG03

Antithamnionella elegans (Berthold) Bouderesque & Verlaque, Loc.: EG14

Bornetia secundiflora (J. Agardh) Thuret, Loc.: EG13

Callithamniella tingitana (Schousboe) Feldmann-Mazoyer, Loc.: EG13

Callithamnion byssoides Arnott, Loc.: EG14 i EG13

Callithamnion corymbosum (Smith) Lyngbie, Loc.: EG14

Callithamnion granulatum (Ducluzeau) C. Agardh, EG13 i EG03

Callithamnion neglectum (G. Feldmann) Ballesteros & Romero, Loc.: EG13

Callithamnion tetragonum (Withering) Gray, Loc.: EG13

Ceramium ciliatum (Ellis) Ducluzeau var. *robustum* (J. Agardh) Mazoyer, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Ceramium circinatum (Kützing) J. Agardh, Loc.: EG13

Ceramium diaphanum (Lighfoot) Roth, Loc.: EG14 i EG13

Ceramium echionotum J. Agardh, Loc.: EG14, EG13, EG3 i EG02

Ceramium rubrum (Hudson) C. Agardh, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Ceramium tennerrimum (Martens) Okamura, Loc.: EG13

Ceramium tenuissimum (Roth) J. Agardh, Loc.: EG14 i EG13

Crouania attenuata (C. Agardh) J. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Lejolisia mediterranea Bornet, Loc.: EG03

Menosporus pedicellatus Solier, Loc.: EG14

Pleonosporium borneri (Smith) Nägeli, Loc.: EG13

Seirospora sphaerospora J. Feldmann, Loc.: EG13, EG03 i EG02

Spermothamnion flabellatum Bornet, Loc.: EG14

Sphondylothamnion multifidum (Hudson) Nägeli, Loc.: EG13

Spyridia filamentosa (Wulfen) Harvey, Loc.: EG14

Vickersia baccata (J. Agardh) Karsakoff, Loc.: EG13

Wrangelia penicillata C. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Delesseriaceae

Acrosorium uncinatum (Turner) Klyn var. *reptans* (Crouan) Bouderesque, Loc.: EG13

Acrosorium uncinatum var. *venulosum* (Zanardini) Bouderesque, Loc.: EG14 i EG13

Apoglossum ruscifolium (Turner) J. Agardh, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Haraldia lenormandii (Derbès & Solier) J. Feldmann, Loc.: EG13

Hypoglossum woodwardii Kützing, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Myriogramme distromatica Rodríguez, Loc.: EG13

Nithophyllum punctatum (Stackhouse) Greville, Loc.: EG13 i EG03

Dasyaceae

Dasya corymbifera J. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Dasya hutchinsiae Harvey, Loc.: EG13 i EG03

Dasya ocellata (Grateloup) Harvey, Loc.: EG14

Rhodomelaceae

Aphanocladia stichidiosa (Funk) Ardré, Loc.: EG13

Chondria boryana (De Notaris) De Toni, Loc.: EG03

Chondria tenuissima (Goodenough & Woodward) C. Agardh, Loc.: EG13
i EG03

Halopitys incurvus (Hudson) Batters, Loc.: EG13 i EG03

Herposiphonia tenella (C. Agardh) Nägeli, Loc.: EG13 i EG03

Herposiphonia tenella var. *secunda* (C. Agardh) Hollenberg, Loc.: EG14,
EG13 i EG03

Laurencia obtusa (Hudson) Lamouroux, EG14, EG13, EG03 i EG02

Laurencia pinnatifida (Hudson) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Polysiphonia denudata (Dillwyn) Greville, Loc.: EG13

Polysiphonia dichotoma Kützing, Loc.: EG13 i EG03

Polysiphonia fruticulosa (Wulfen) Sprengel, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Polysiphonia opaca (C. Agardh) Morris, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Polysiphonia polyspora (C. Agardh) J. Agardh, Loc.: EG03

Polysiphonia sertularioides (Grateloup) J. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Polysiphonia subulata (Dillwyn) J. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Polysiphonia subulifera (C. Agardh) Harvey, Loc.: EG13

Pterosiphonia pennata (C. Agardh) Falkenberg, Loc.: EG14 i EG03

Rytiphloea tinctoria (Clemente) C. Agardh, Loc.: EG13 i EG03

Div. CHLOROPHYTA

Cl. CHLOROPHYCEAE

O. Chlorococcales

Palmellaceae

Palmophyllum crassum (Naccari) Rabenhorst, Loc.: EG13

O. Ulothricales

Ulothricaceae

Ulothrix flacca (Dillwyn) Thuret, Loc.: EG14

O. Chaetophorals

Chaetophoraceae

Ulvella lens Crouan & Crouan, Loc.: EG14

O. Ulvales

Monostromaceae

Blindingia minima (Nägeli) Kylin, Loc.: EG14

Ulvaceae

Enteromorpha compressa (Linne) Greville, Loc.: EG14

Enteromorpha intestinalis (Linne) Link, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Enteromorpha ramulosa (Smith) Hooker, Loc.: EG14 i EG13

Ulva olivascens Dangeard, Loc.: EG13

Ulva rigida C. Agardh, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

O. Cladophorales

Cladophoraceae

Chaetomorpha aerea (Dillwyn) Kützing, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Chaetomorpha capillaris (Kützing) Børgesen, Loc.: EG14 i EG13

Cladophora albida (Hudson) Kützing, Loc.: EG14 i EG13

Cladophora dalmatica Kützing, Loc.: EG14

Cladophora lautevivens (Dillwyn) Kützing, Loc.: EG14 i EG13

Cladophora pellucida (Hudson) Kützing, Loc.: EG14 i EG03

Cladophora prolifera (Roth) Kützing, Loc.: EG14 i EG13

Cladophora pseudopellucida Hoek, Loc.: EG13

Cladophora sericea (Hudson) Kützing, Loc.: EG13 i EG03

Valoniaceae

Valonia macrophysa Kützing, Loc.: EG14 i EG03

Valonia utricularis (Roth) C. Agardh, Loc.: EG14, EG13 i EG03

O. Dasycladales

Acetabulariaceae

Acetabularia acetabulum (Linne) Silva, Loc.: EG14, EG13 i EG03

O. Caulerpales

Bryopsidaceae

Bryopsis cupressoides Kützing, Loc.: EG13 i EG03

Bryopsis duplex De Notaris, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Bryopsis muscosa Lamouroux, Loc.: EG13 i EG03

Bryopsis pennata Lamouroux, Loc.: EG13

Derbesiaceae

Derbesia tenuissima (De Notaris) Crouan & Crouan, Loc.: EG14 i EG13

«*Halicystis parvula*», Schmitz stadio, Loc.: EG13 i EG03

Codiaceae

Codium bursa (Linne) J. Agardh, Loc.: EG13, EG03 i EG02

Codium effusum (Rafinesque) Delle Chiaje, Loc.: EG13 i EG03

Codium fragile (Suringar) Hariot ssp. *tomentosoides* (Goor) Silva, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Codium vermilara (Oliv) Delle Chiaje, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Udoteacea

Halimeda tuna (Ellis & Solander) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13 i EG03

Udotea periolata (Turra) Børgesen, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Div. PHAEOPHYTA

Cl. PHAEOPHYCEAE

O. Ectocarpales

Ectocarpaceae

Acinetospora vidovichii (Meneghini) Sauvageau, Loc.: EG13

- Ectocarpus siliculosus* (Dillwyn) Lyngbye var. *confervoides* (Roth) Kjellman, Loc.: EG14, EG13 i EG03
Feldmannia globifera (Kützing) Hamel, Loc.: EG14
Feldmannia irregularis (Kützing) Hamel, Loc.: EG14
- Ralfsiaceae
Lithoderma adriaticum Huack, Loc.: EG14
Nemoderma tingitanum Schousboe, Loc.: EG14
Ralfsia verrucosa (Areschoug) J. Agardh, Loc.: EG14 i EG13
- Chordariaceae
Castagnea cylindrica Sauvageau, Loc.: EG13
Castagnea irregularis Sauvageau, Loc.: EG13
Liebmannia leveillei J. Agardh, Loc.: EG14, EG13 i EG03
- Punctariaceae
Punctaria latifolia Greville, Loc.: EG13
Colpomenia sinuosa (Mertens) Derbès et Solier, Loc.: EG14, EG13 i EG03
Hydroclathrus clathratus (Bory) Howe, Loc.: EG13
Petalonia fascia (Mülle) Kuntze, Loc.: EG13
Scytosiphon lomentaria (Lyngbe) Link, Loc.: EG13 i EG03
- O, Cutleriales
 Cutleriaceae
Cutleria multifida (Smith) Greville, Loc.: EG14 i EG13
 «*Aglaozonia parvula* (Greville) Zanardini stadium» Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02
- O. Laminariales
 Phyllariaceae
Spatoglossum solieri (Chauvin) Kützing, Loc.: EG13
Taonia atomaria (Woodward) J. Agardh, Loc.: EG14, EG13 i EG03
- O. Fucales
 Cystoseiraceae
Cystoseira compressa (Esper) Gerloff & Nizzamuddin, Loc.: EG14, EG13 i EG03
Cystoseira ercegovicii Giaccone, Loc.: EG13
Cystoseira mediterranea Sauvageau, Loc.: EG14, EG13 i EG03
- Sargassaceae
Sargassum vulgare C. Agardh, Loc.: EG02
- O. Sphacelariales
 Sphacelariaceae
Sphacelaria cirrosa (Roth) C. Agardh, Loc.: EG14 i EG14
Sphacelaria plumula Zanardini, Loc.: EG14 i EG13
Sphacelaria tribuloides Meneghini, Loc.: EG14
- Stypocaulaceae
Halopteris flicinia (Grateloup) Kützing, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02
Halopteris scoparia (Linne) Sauvageau, Loc.: EG14, EG13, EG03
- Cladostephaceae

Cladostephus hirsutus (Linne) Prud'homme van Reine, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

O. Dictyotales

Dictotaceae

Dictyopteris membranacea (Stackhouse) Batters, Loc.: EG13, EG03 i EG02

Dictyota dichotoma (Hudson) Lamouroux, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

Dictyota dichotoma var. *intrincata* C. Agardh) Greville, Loc.: EG14, EG13 i EG02

Dictyota linearis (C. Agardh) Greville, Loc.: EG13 i EG03

Dilophus fasciola (Roth) Howe, Loc.: EG13 i EG03

Dilophus fasciola var. *repens* (J. Agardh) J. Feldmann, Loc.: EG03

Dilophus ligulatus (Kützing) J. Feldmann, Loc.: EG14 i EG03

Padina pavonica (Linne) Thivy, Loc.: EG14, EG13, EG03 i EG02

COMENTARIS

Algunes espècies són particularment interessants, ja sigui per la seva ecologia, distribució, manifestacions fenològiques o altres característiques que es recullen tot seguit en uns breus comentaris i il·lustracions (Fig. 2 i 3).

Dudresnaya verticillata (Withering) Le Jolis (Fig. 2.1)

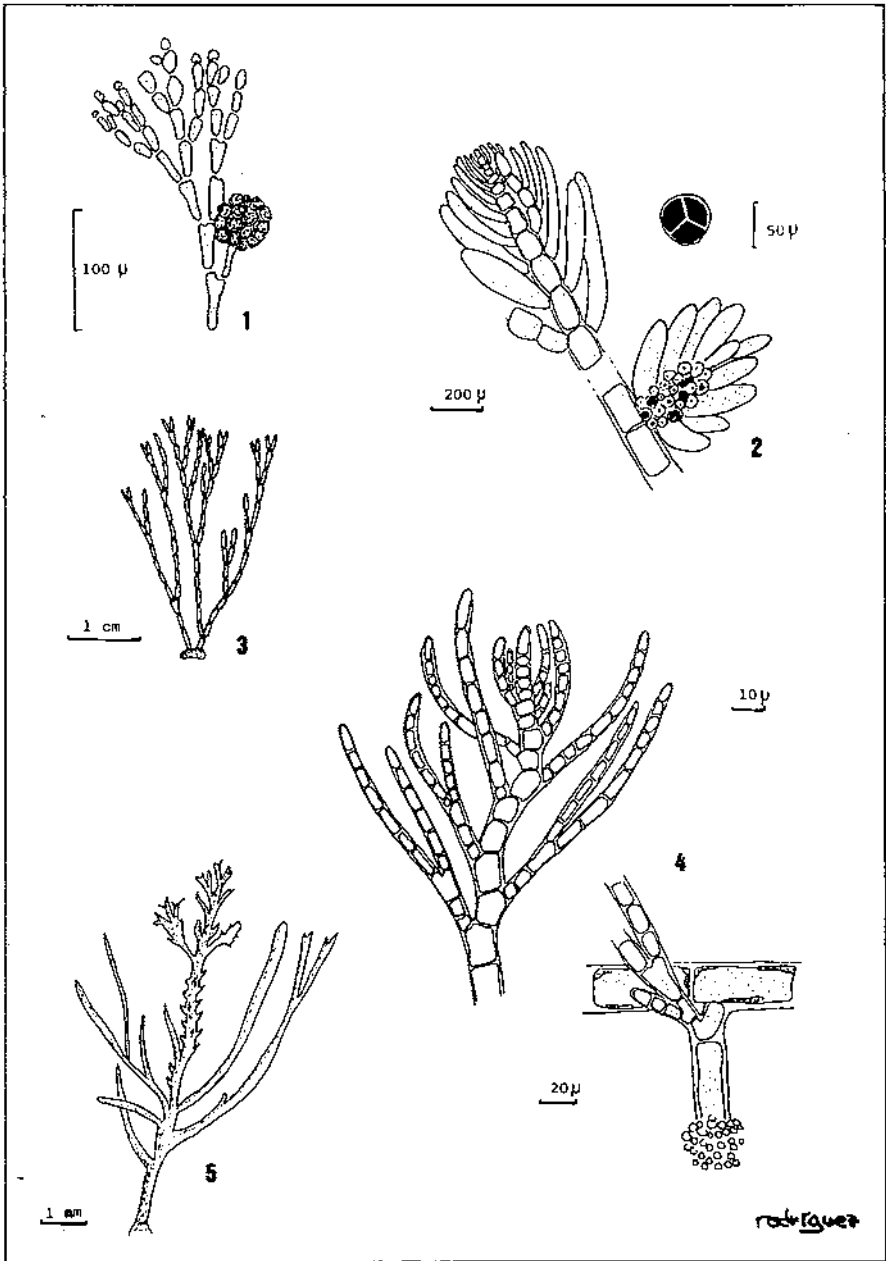
Espècie esciòfila trobada a l'estiu a Torre Valentina en una bauma a 3 m de profunditat acompanyada d'*Halymenia floresia* v. *pinnata*. Hem observat la presència de gonimoblasts d'unes 45 μ de diàmetre en els àpex d'alguns ràmuls.

Bornetia secundiflora (J. Agardh) Thuret (Fig. 2.3)

Trobada d'agost a novembre, exemplars de fins a 8 cm, a Cala Estreta en una comunitat dominada per *Udotea petiolata* i *Peyssonnelia squamaria*, a uns 30 cm de profunditat en un lloc fosc i poc batut.

Callithamniella tingitana (Schousboe) Feldmann-Mazoyer (Fig. 3.4)

Observada a Roca Fosca vivint epífita sobre *Lithophyllum incrustans* a l'hivern en un indret moderadament batut i poc il·luminat. Als exemplars recol·lectats els rizoids estan formats per una o dues cèl·lules, encara que segons Feldmann-Mazoyer (1940) els rizoids poden tenir un nombre més gran de cèl·lules, especialment en cultius.

Figura 2. 1. *Dudresnaya verticillata*, ràmuls filamentosos articulats amb un gonimoblast. 2. *Vickersia baccata*, àpex del tetrasporòfit i detall d'un ràmul portador de tetràspores. 3. *Bornetia secundiflora*, aspecte general del tal·lus. 4. *Callithamniella tingitana*, detall de l'àpex i del tal·lus repitant amb els rizoides. 5. *Cystoseira ercegovicii*, detall dels ràmuls terminals.

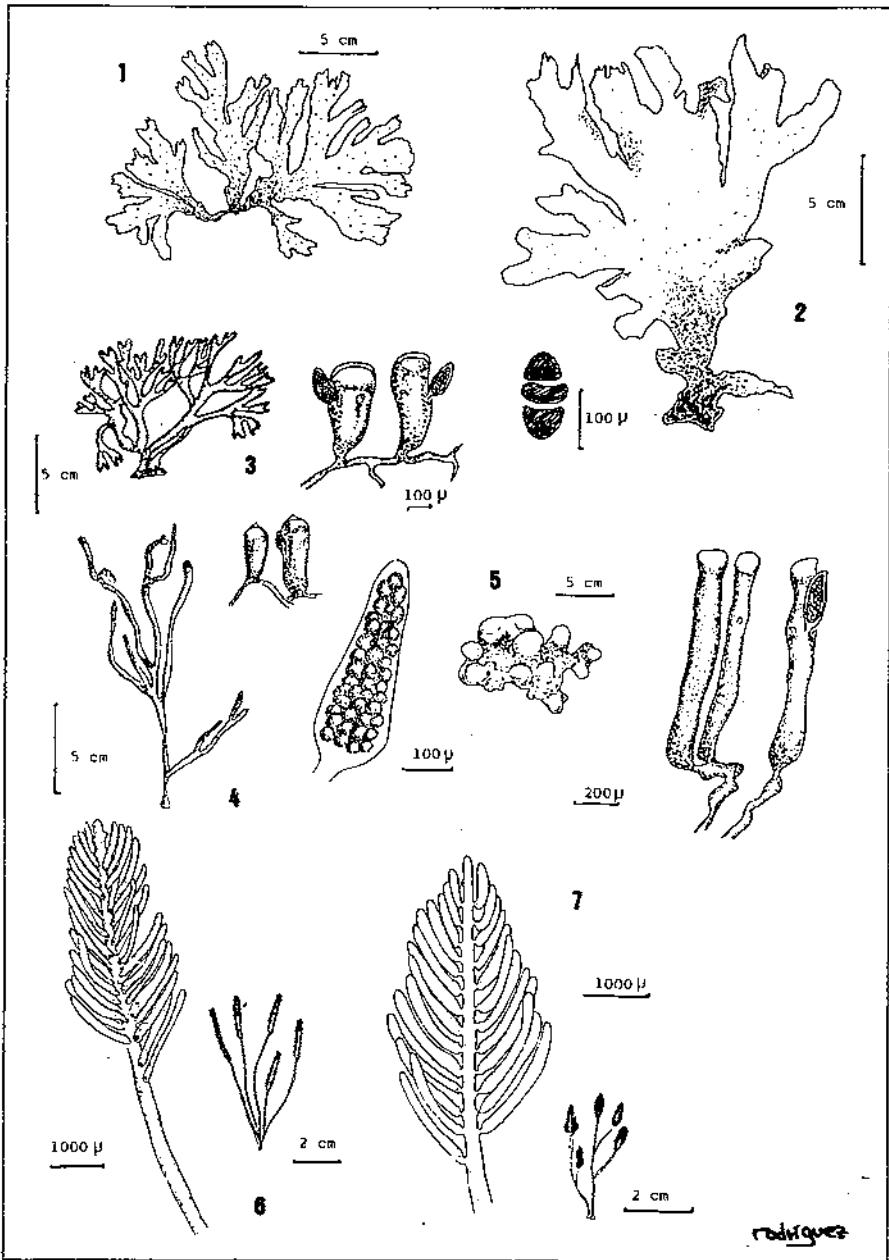

Figura 3. 1. *Puntaria latifolia*, aspecte general. 2. *Saptoglossum solierii*, aspecte general i detall d'un grup d'oogonis. 3. *Codium vermilara*, aspecte general i utricles amb gametangis. 4. *Codium fragile* ssp. *tomentosoides*, aspecte general, utricles i detall d'un gametangi. 5. *Codium effusum*, aspecte general i utricles. 6. *Bryopsis muscosa*. 7. *Bryopsis duplex*, aspecte del tal·lus i detall de la ramificació.

Vickersia baccata (J. Agardh) Karsakoff (Fig. 2.2)

Aquesta petita alga l'hem trobat en abundància des de final d'octubre i durant tot l'hivern, a S'Alguer en parets batudes i poc il·luminades. Les tetràspores als ràmuls primaris s'han observat al novembre i desembre.

Bryopsis duplex De Notaris (Fig. 3.7)

Espècie fotòfila d'àmplia distribució trobada de juliol a gener una mica per sota el nivell 0 m en estacions de mode batut i fortament batut. Els nostres exemplars presenten l'eix principal escassament ramificat.

Bryopsis muscosa Lamouroux (Fig. 3.6)

L'hem trobada en abundància a diverses estacions durant els mesos d'estiu i més escassa fins al novembre, en llocs molt batuts i ben il·luminats a l'horitzó de *Lithophyllum tortuosum* i també una mica més avall vivint sobre *Mytilus*.

Codium effusum (Rafinesque) Delle Chiaje (Fig. 3.5)

Espècie molt comuna d'octubre a gener a les parets verticals fosques de mode batut, d'àmplia distribució i abundant a el Far. Les dimensions dels utricles (1000-1300 μ de llargada per 20-150 μ d'amplada) coincideixen amb les de Giacone (1973). Fructificada només al novembre.

Codium fragile (Suringar) Hariot ssp. *tomentosoides* (Goor).
Silva (Fig. 3.3)

Comú de maig a desembre a la major part de les estacions, amb una certa afinitat per les aigües pol·luïdes. Estructures reproductores a l'estiu, novembre i desembre que hem considerat com a gametangis (Hamel, 1930). Utricles mucronats de 600 a 1000 μ de longitud.

Codium vermilara (Olivi) Delle Chiaje (Fig. 3.4)

Comú a la franja infralitoral, d'àmplia distribució i esciòfila l'hem trobada fructificada de juny a desembre. utricles no mucronats de 400-500 μ de longitud.

Lithoderma adriaticum Huack

L'hem trobada a Sa Riera de febrer a setembre formant crostes fosques circulars de 190 μ de gruix en una comunitat de *Cystoseira mediterranea*. Abundant localment, però sempre estèril.

Punctaria latifolia Greville (Fig. 3.1)

Trobada a Cala Estreta, exemplars d'uns 15 a 20 cm, a 40 cm de profunditat en mode encalmat i no gaire il·luminat sobre fons sorrenc. D'abril a juliol sense que hi hàgim observat estructures reproductores.

Spatoglossum solierii (Chauvin) Kützing (Fig. 3.2)

Làmina dividida irregularment, d'uns 25-30 cm de longitud i amb els extrems arrodonits. Abundant de maig a setembre a Cala Estreta en un indret poc batut i força fosc; a l'estiu hem observat oogonis aïllats de 100-120 μ de diàmetre i també en grups de dos o tres d'una amplada de 140 μ .

Cystoseira ercegovicii Giaccone (Fig. 2.5)

Exemplars de 10 a 15 cm d'alçada, tal·lus cilíndric amb un únic cauloide erece d'aspecte espinós i poc ramificat. Trobada a Cala Bona al febrer i març a zones poc batudes i ben il·luminades.

Sargassum vulgare C. Agardh

Exemplars trobats al maig, escopits a la platja de Sant Pol, d'uns 20-25 cm de longitud sense que n'hàgim observat cap de fructificat.

Bibliografia

- BALLESTEROS, E i ROMERO, J. (1982). Catálogo de las algas bentónicas (con exclusión de las diatomeas) de las costas catalanas. *Collect. Bot.* 13: 723-756.
- BLIDING, G. (1963). A critical survey of European taxa in Ulvales. I. *Capsosiphon*, *Percusaria*, *Blidingia*, *Enteromorpha*. *Op. Bot. Univ. Lund.* 8(3): 1-160.
- BLIDING, G. (1968). A critical survey of European taxa in Ulvales II. *Ulva*, *Ulvaria*, *Monostroma*, *Kornmannia*. *Bot. Notar.* 121: 535-629.
- DENIZOT, M. (1968). *Les algues Floridées encroutantes (à l'exclusion des Corallinacées)*. Mus. Nat. d'Hist. Nat. Paris.
- DIXON, P.S. & IRVINE, L.M. (197). *Seaweeds of the British Isles. V. I. Rhodophyta. Part I: Introduction, Nemaliales, Gigartinales*. British Museum Natural History.
- FELDMANN, J. (1937-1941). Les algues marines de la côte des Albères, I-III, *Cyanophycées*, *Chlorophycées*, *Phéophycées*. *Rev. Algol.* 9(3-4), 11(3-4), 12(1-2).
- FELDMANN, J. (1937-1941). Les algues marines de la côte des Albères. IV. *Rhodophycées*. *Trav. Algol. sér. I.*: 199-372.
- FELDMANN, J. (1982). Les algues. A: *Précis de Botanique I. Végétaux inférieurs*. Masson et Cie. Paris.
- FELDMANN-MAZOYER, G. (1940). *Recherches sur les Céramiacées de la Méditerranée Occidentale*. Alger.
- FONT I QUER, P. (1965). *Diccionario de Botánica*. Labor. Barcelona.
- GAYRAL, P. (1966). *Les algues des côtes françaises (Manche et Atlantique)*. Doin. Paris.

- GIACCONE, G. (1973). Elementi di Botanica Marina. II. Chiavi di determinazione per le alghe e le angiosperme marine del mediterraneo. *Publ. Inst. Bot. Univ. Trieste*.
- GÓMEZ, A. RIBERA M.ª A. i SEOANE, J.A. (1982). Aportación al estudio fenológico de las algas de la isla de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*; 26: 37-62.
- HAMEL, G. (1930). Chlorophycées des côtes francaises (I). Rouen. (II): 1-58 (ext. *Rev. Algol.* 1-5, 1925-1931).
- HAMEL, G. (1931). *Phéophycées de France*. (1931-1939). Wolf. Paris.
- HOEK, C. VAN DEN (1963). *Revision of the European species of Cladophora*. Leiden.
- IGME (1973). *Mapa geológico de España: síntesis de la cartografía existente*. 35: Barcelona. Escala 1:200.000.
- KYLIN, H. (1956). *Die Gattungen der Rhodophyceen*. C.W.K. Gleerups. Lund.
- LLIMONA, X. (ed.) et al. (1985). *Història Natural dels Països Catalans*, 4. Plantes inferiors. Fund. Enciclopèdia Catalana.
- NEWTON, L. (1931). *A handbook of the British Seaweeds*. British Museum.
- PARKE, M. & P.S. DIXON (1976). Check-list of the British marine algae. *J. mar. biol. ass. U.K.* 56: 527-594.
- POLO, L. (1978). *Estudio sobre las algas bentónicas de la Costa Catalana*. Tesis Doctoral. Universidad Autónoma de Barcelona.
- ROS, J.D. CAMP, J. OLIVELLA, I. i ZABALA, M. (1976). Comunidades bentónicas de sustratos duros del litoral NE español. I. Introducción; antecedentes; material y métodos. *Inm. y Ciencia* 10-11(2): 13-45.
- ROS, J.D. i GIL, J.M. (1984). L'estudi de les comunitats bentòniques de les Illes Medes: Metodologia i relació de mostres. A: «Els sistemes naturals de les Illes Medes». Institut d'Estudis Catalans, *Arx. Sec. Cièn.* 73
- SOLÉ, L. (1959). Geografía física. El relleu. A: *Geografia de Catalunya*. Aedos. Barcelona
- SEOANE CAMBA, J.A. (1965). Estudios sobre las algas bentónicas de la costa sur de la Península Ibérica (litoral de Cádiz). *Inv. Pesq.* 29:3- 216.
- SEOANE CAMBA, J.A. (1969). Sobre la zonación del sistema litoral i su nomenclatura. *Inv. Pesq.* 33(1): 261-267.